

τῶν παρ' ἡμῖν Ἐπισκόπων εἶναι δυσανάλογος πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν πιστῶν, μαρτυρεῖ ἡ πληροφορία, ἣν ἔχομεν, ὅτι παρὰ τοῖς Ῥώσοις αἱ ἐπισκοπικαὶ παροικίαι ἀναβαίνουνσι μόνις εἰς 56, καὶ τοι μόνος ὁ πληθυσμὸς τῶν ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ Ῥωσσίᾳ ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἀνέβαινε κατὰ τὸ ἔτος 1874 εἰς 54,888,091, ὃ δὲ τοῦ ὅλου κράτους εἰς 88,581,230.¹

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΚΗΝΗ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΙΚΟΣ

Ἀνάγνωσμα τοῦ Ἐρνέστου Δεγρᾶζ.

Α'

Ἐπὶ τῶν μυθῶδεις καιροὶ, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ κόρη ὄχι μόνον δὲν ἐδίδεν, ἀλλὰ καὶ ἐλάμβανε προίκα· οἱ καιροὶ ὅμως ἐκεῖνοι ἐπέρασαν. Σήμερον ἡ προίξ εἶναι τὸ μέγα ζήτημα τῶν γάμων καὶ ἐμβάλλει τὰς οικογενεῖας εἰς περισπασμούς, ἄλλοτε ἀστείους, καὶ ἄλλοτε λυπηροὺς καὶ κατανοκτικοὺς.

Μίαν τοιαύτην οικογενειακὴν σκηνὴν θέλω νὰ ἀναπαρστήσω σήμερον ἐνώπιόν σας. Ἄς εἰσέλθωμεν λοιπὸν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ κ. Δεγρᾶζ, εἰς τὴν ἐξοχὴν Villeneuve.

Ὁ κ. Δεγρᾶζ, ἀπόμαχος ἔμπορος, συνομιλεῖ παρὰ τὴν ἐστίαν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῆς θυγατρὸς του· ἡ δὲ συνομιλία εἶναι ζωηροτάτη, διότι πρόκειται περὶ γάμου. Νέος τις ἀρχιτέκτων, ὁ κ. Ἐρρίκος Γρανβάλ, ἐζήτησε τὴν χεῖρα τῆς Μαγδαληνῆς, τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷ καὶ παρ' ἧς ἀνταγαπάται. Καὶ τοῦτο μὲν ἀπλοῦστατον· ἀλλ' ὁ πατὴρ τοῦ Ἐρρίκου δὲν θέλει νὰ νυμφευθῇ ὁ υἱὸς του κόρην μὴ ἔχουσαν προίκα 200,000 φρ. καὶ ὁ κ. Δεγρᾶζ δὲν θέλει νὰ δώσῃ ἐπέκεινα τῶν 100,000 εἰς τὴν θυγατέρα του. Ἡ σύζυγος του τὸν προτρέπει νὰ ἐνδώσῃ ἡ κόρη του τὸν παρακαλεῖ ἠπίως· ἀλλ' αὐτὸς ἀρνεῖται ὀρθὰ κοπτά. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ κ. Δεγρᾶζ εἶναι ἄνθρωπος πρακτικὸς καὶ σταθερὸς, καὶ δὲν ἔμπορεῖ τις νὰ τὸν καταφέρῃ νὰ κάμῃ ὅ,τι δὲν θέλει. Ἡ ἀγαθὴ κυρία Δεγρᾶζ ἀνῆκει εἰς τὴν φάλαγγα τῶν αἰσθηματικῶν μητέρων, αἱ ὁποῖαι, μόνις προφέρουσαι τὴν λέξιν κόρη μου, πνίγονται ἀπὸ τὰ δάκρυα. Ἐπιμένει, ἰκετεύει, καὶ βλέπουσα τὸν σύζυγόν της ἀμετάπειστον, ἐγείρεται ἐπὶ τέλους καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ἐν ἀγανακτήσει·

— Κύριε Δεγρᾶζ! Θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ καθαρὰ τὴν γνώμην μου; Δὲν ἔχεις καρδίαν!

— Τὸ παραδέχομαι, γυναικᾶ μου.

— Δὲν εἶσαι πατὴρ, εἶσαι...

— Δήμιος! (Ἀπαγγέλλων θεατρικῶς)

Τῆς θυγατρὸς σου δήμιε, αὐτὸ σὲ μένει μόνον, εἰς τὴν μητέρα τράπεζαν νὰ στρώσῃς μισαίφονον. . .

(Μισαίφονον, γ' πρῶτης)

— Κύριε Δεγρᾶζ!

— Κυρία Δεγρᾶζ!

— Εἰξεύρεις, κύριε Δεγρᾶζ, ὅτι μετὰ τὴν εἰρηνικὴν σου ἀπάθειαν θὰ με κάμῃς νὰ χάσω τὴν ὑπομονήν, νὰ γίνω ἄλλη ἐξ ἄλλης!

— Ἄρκει νὰ μὴ ξαναγίνῃς ἡ προηγουμένη! ἐψηθύρισεν ὁ κ. Δεγρᾶζ.

— Ἄ! Αὐτὸ δὲν ὑποφέρεται!

— Φθάνει, μῆτέρ μου, φθάνει! εἶπεν ἡ Μαγδαληνῆ, ἐγειρομένη τώρα καὶ αὐτή. Δὲν θέλω νὰ γίνω ἡ ἀφορμὴ τοιούτων φιλονεικιῶν. Ἀφοῦ δὲν στέργει νὰ συγκατατεθῇ εἰς ὅ,τι ζητοῦμεν, προσέθηκε κλαίουσα, ἀφοῦ μᾶς ἀρνεῖται ὅ,τι τὸσον ἐπιθυμοῦμεν, ὅ,τι θὰ καθίστα εὐτυχὴ καὶ τὸν Ἐρρίκον καὶ ἐμὲ...

— Κλαίει! ἀνέκραξεν ἡ κυρία Δεγρᾶζ. Κόρη μου! Μικρὴ μου κόρη! — Καὶ αὐτὸ δὲν σὲ συγκινεῖ, τέρας! Ἥμπορεῖς νὰ θλέπῃς τὰ δάκρυά της, ἢμπορεῖς νὰ τὴν ἀκούῃς νὰ σὲ λέγῃ μετὰ τὴν τὴν γλυκεῖαν φωνὴν ὅτι θὰ ἐγίνετο εὐτυχής... καὶ νὰ μένης ἄκαμπτος!

— Τί νὰ σὲ κάμω, φιλότατή μου, ὅπου ὅταν βλέπω μίαν γυναῖκα νὰ κλαίῃ, δυσπιστῶ πάντοτε!

— Τί θὰ εἰπῇ αὐτό;

— Τὸ σφάλμα δὲν εἶναι ἰδικόν μου. Ἐνθυμοῦμαι τὰ περασμένα. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ γάμου μας, τόσον συχνὰ ἔκλαιες, ὡσάκις ἤθελες νὰ σὲ δώσω κᾶτι, ὥστε ἔκτοτε κατήντησα νὰ θεωρῶ τὰ δάκρυα ὡς πρότασιν περὶ τοποθετήσεως χρημάτων.

— ὦ! πάτερ μου! πάτερ μου! ἀνέκραξεν ἡ Μαγδαληνῆ! Ἦὼς ἢμπορεῖς νὰ ἀμφιβάλλῃς περὶ τῆς λύπης μου! Δὲν πιστεύεις λοιπὸν ὅτι ἀγαπῶ τὸν Ἐρρίκον;

— Τὸ πιστεύω!

— Ὁ Ἐρρίκος εἶναι ἀγαθὸς καὶ εὐφυῆς. Σὺ ὁ ἴδιος λέγεις ὅτι ἔχει λαμπρὸν μέλλον ὡς ἀρχιτέκτων.

— Ἀλήθεια!

— Ὁ πατὴρ του εἶναι ἄνθρωπος...

— Ἐντιμότητος.

— Αἱ λοιπὸν τότε;

— Λοιπὸν τότε! προσέθηκε καὶ ἡ κ. Δεγρᾶζ.

— Λοιπὸν τότε ἄς τὸν πάρῃ. Ὅχι μόνον δίδω τὴν συγκατάθεσίν μου, ἀλλὰ καὶ 100,000 προίκα. Ἀλλὰ 200,000, ὅπως ζητεῖ ὁ κ. Γρανβάλ, ὄχι!

— Διατί; ἐπανέλαθεν ἡ κ. Δεγρᾶζ.

— Νόστιμον αὐτὸ τῷ διατί. Διότι δὲν εἶμαι ἀρκετὰ πλούσιος, ὥστε νὰ δώσω 200,000 εἰς τὴν θυγατέρα μου, χωρὶς νὰ στενοχωρηθῶ.

— Θὰ σοῦ μείνουν πάντοτε ἀρκετὰ!

— Τὰ ἀρκετὰ εἶναι πολὺ ὀλίγα!

— Εἰς τὴν ἡλικίαν σου δὲν ἔχει κάνεις ἀνάγκας.

— Τὸ ἐναντίον! Κάθε χρόνος ποῦ περνᾷ φέρει

1. Περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίας, ὑπὸ Σ. Κολιτσίου.

μίαν νέαν ανάγκην. Κάθε γεροντική αδυναμία απαιτεῖ πρόσθετον δαπάνην. Ἀδυνατιζοῦν οἱ ὀφθαλμοί μου, πρέπει νὰ ἀγοράσω γυαλιά· κουράζομαι εὐκολα, πρέπει νὰ ἔχω ἄμαξαν· πέφτουν τὰ μαλλιά μου, μὲ χρειάζονται ψεύτικα. Καὶ ἡ *garéllais*! Μόνον εἰς *garéllais* ἐξοδεύω τὸν χρόνον 100 φράγκα.

— Ἄλλὰ . . .

— Ὅχι! Ὅχι! ἡ νεότης ἠμπορεῖ νὰ ἦναι πτωχή. Αὐτὴ σηκώνει. Εἶναι τὸ γραπτὸν της! Ἐχει ἀνάγκην ἀπὸ τίποτε; Τί σημαίνει τὸ καλὸ φαγὶ καὶ τὸ καλὸ σπῆτι, ὅταν ἔχῃ κἀνεις τόσα ἄλλα! Ἄλλὰ τὸ γῆρας. . .

— Δὲν εἶσαι γέρον, εἶπε χαριέντως ἡ κ. Δεγρᾶζ.

— Ἄ! Ἄ! Ἀρχισες νὰ μὲ λέγῃς πράγματα εὐχάριστα. Τέσσαρα τὰ μάτια μας!

— Ἐλα! ἔλα! ἐπανέλαθεν ἐκεῖνη θωπευτικῶς, ἄς ὀμιλήσωμεν λογικά. . . Περὶ τίνος πρόκειται, τὸ κάτω κάτω; Νὰ κόψωμεν μερικὰ περιττὰ πράγματα. Νὰ ἔχωμεν, παραδείγματος χάριν, ἓνα ὑπρέτην ὀλιγώτερον. . .

— Αὐτὸ δὲ ἴσα ἴσα!

— Καὶ τί πειράζει;

— Τί πειράζει; Εἶμαι ὀκνηρός. Θέλω νὰ μὲ ὑπηρετοῦν ἄλλοι.

— Δι' αὐτὸ ἐβάρυνες καὶ ὄλο παχαίνεις, ἐνῶ ἂν εἰργάζεσο καὶ ὀλίγον μόνος σου, θὰ ἦσουν νέος καὶ ζωηρός. . .

— Ὀλίγον μὲ μέλει.

— Ἄλλ' ἐμένα μὲ μέλει, διὰ τὸ καλὸν σου! Τὸ ἴδιο καὶ διὰ τὸ τραπέζι μας. Τί θὰ πάθωμεν ἂν κόψωμεν ἓνα πιάτο τὸ βράδῳ;

— Καθόλου! οὔτε νὰ τ' ἀκούσω. Εἶμαι φαγᾶς.

— Αὐτὸ εἶναι ἁμαρτία, πάτερ μου, εἶπεν ἡ Μαγδαληνή.

— Δὲν λέγω ὄχι! Ἀλλὰ πολὺ νόστιμη ἁμαρτία, καὶ τώρα τόσον ὀλίγαις ἀπὸ αὐταῖς μὲ ἔμειναν! Ἀγαπητὴ μου λαιμαργία! Ἐγὼ, ὅσον πλησιάζει ἡ ὥρα τοῦ δείπνου, βλέπω νὰ κυματίζῃ ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια μου ὡς ὄνειρον. . . ὁ κατάλογος τῶν φαγητῶν! καὶ ὄλο συλλογίζομαι—Τί ὄρατιον γλύκυσμα νὰ μὲ ἔχῃ ἄρᾳ γε σήμερον ἢ γυναικᾶ μου! Διότι ὅσον δι' αὐτὸ εἶμαι δίκαιος. . . εἶσαι μοναδικὴ διὰ τὰ γλυκύσματα.

— Ναί! Ναί! ἀπεκρίθη ἠπιώτερον ἡ κ. Δεγρᾶζ, κολακευθεῖσα διὰ τὸν ἔπαινον τοῦτον τῶν οἰκιακῶν ἀρετῶν της. Ἀλλὰ ποῖον εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα; Ὅτι τρώγεις πολὺ! Ἀβρωστᾶς. Γίνεσαι κατακόκκινος! Ὁ ἰατρός τὸ εἶπε, καμμίαν ἡμέραν θὰ τὴν πάθῃς, ἐνῶ ἐὰν τὸ φαγητὸν μας ἐγίνετο μετριώτερον. . ., ἐὰν ἦσουν ἐγκρατέστερος,—θὰ ἔμεινες δροσερός, ἡμερος, θὰ εἶχες τὸ κεφάλι ἐλεύθερον, θὰ ἐγίνεσο ἴσος καὶ καλλίτερος!

— Ναί! Ναί! *Mens sana in corpore sano.*

— Μὲ ἄλλους λόγους, ἂν εἶχες τὸν κοινὸν νοῦν, ἔπρεπε νὰ χρεωστῆς καὶ χάριν εἰς τὴν Μαγδαληνὴν διὰ τὴν προῖκα τὴν ὁποίαν τῆς δίδεις, διότι καὶ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν θὰ ζήσης περισσότερα χρόνια, καὶ εἰς τὸν ἄλλον ἐξασφαλίζεις τὴν σωτηρίαν σου! . .

— ὦ! Πάτερ μου, πάτερ μου!

— Ἐλα, ἐπανελάβε μὲ περισσοτέραν ἐπιμονὴν ἢ κ. Δεγρᾶζ, βλέπουσα ὅτι ὁ σύζυγός της ἐνέδιδεν ὀλίγον ἔλα, σὲ γνωρίζω! ἔχεις ἀξιολογον καρδίαν! Ὅλαι αὐταὶ αἱ μικραὶ στερήσεις θὰ εἶναι εὐτυχία διὰ σέ! Ἀποκρίσου! Δὲν θὰ ἦσαι εὐτυχῆς νὰ δώσης τὸ αἷμά σου διὰ τὴν κόρην σου;

— Ναί! Ναί! ἠξέυρω, καθὼς ὁ πελεκάν. Ἄλλὰ φαίνεται ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι ἀλήθεια.

Τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην εἰσέρχεται ὁ νεαρός μνηστήρ. Ἡ Μαγδαληνὴ τὸν βλέπει, τρέχει πρὸς αὐτὸν καὶ ἀρπάζουσα τὴν χειρὰ του,

— Ἐλάτε καὶ σεῖς, κύριε Ἐρῆκος, νὰ παρακαλέσετε μαζύ μας, λέγει πρὸς αὐτόν. Ὁ πατήρ μου ἀρχίζει νὰ μαλακώνῃ.

— Ἐγὼ; λέγει ὁ Δεγρᾶζ.

— ὦ! Κύριε! Κύριε! ἀνέκραξεν ὁ νεανίας μετὰ συγκινήσεως.

Ἄλλ' αἴφνης ὁ κ. Δεγρᾶζ στρέφεται πρὸς αὐτὸν μετὰ ζωηρότητος καὶ λέγει·

— Εἰς καλὴν ὥραν ἔρχεσθε. Αὐτὸ μὲ κάμνει νὰ ἐπανελθῶ εἰς τὸν ἑαυτὸν μου. Λοιπὸν δὲν ἔχετε καρδίαν; Πῶς! Σᾶς ἀγαπᾶ νέα ὄραία, καθὼς αὐτὴ, ἀγαθὴ, πεπαιδευμένη, τρυφερὰ, καὶ δὲν τὴν νυμφεύεσθε, ἂν ἔχῃ μόνον 100,000 φρ. προῖκα;

— Ἀλλὰ, πάτερ μου. . .

— Σὲ ἐμπορεύεται. . . Ἐγὼ ὅταν ἐνυμφεύθην τὴν μητέρα σου, ἤξιζε 50,000 φοραῖς ὀλιγώτερον ἀπὸ σέ.

— Πῶς; ἀνέκραξεν ἡ κυρία Δεγρᾶζ.

— Θέλω νὰ ἐπιῶ ὅτι εἶχες 50,000 φρ. ὀλιγώτερον. Καὶ ἐν τούτοις δὲν ἐδίστασα!

— Οὔτε ἐγὼ διστάζω! εἶπεν ὁ Ἐρῆκος μετὰ ζωηρότητος.

— Ὁ πατήρ του δὲν στέργει, φίλε μου.

— Ναί, εἶπεν ἡ Μαγδαληνὴ, ὁ πατήρ του! Αὐτὸς οὔτε συλλογίζεται τὴν περιουσίαν σου. Εἰκοσάκις μὲ ἐπανελάθεν ὅτι θὰ μὲ ἐνυμφέυετο καὶ χωρὶς προῖκα, ὅτι θὰ προετίμα μάλιστα νὰ ἦμουν πτωχή.

— Ἀλήθεια εἶναι, ἀνέκραξεν ὁ νεανίας.

— Ναί! Ναί! Τὰ λέγουν αὐτά! Καὶ ἐγὼ τὰ εἶπα. . . ἀλλὰ μέσα μου. . .

— Πῶς! ὑπέλαβε σπεύδουσα ἡ κ. Δεγρᾶζ. Ψεύματα λοιπὸν ἔλεγες!

— Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι εὕρισκω βλακῶδες τὸ ἀξίωμα, ὅτι οἱ γονεῖς πρέπει νὰ θυσιάζωνται ὑπὲρ τῶν τέκνων των!

— Νὰ θυσιάζωνται! εἶπεν ἡ Μαγδαληνὴ.

Ἄλλὰ μήπως αὐτὸ θέλω ἐγώ; Αὐτὸ θέλομεν ἡμεῖς; Μήπως τὰ χρήματα αὐτὰ δὲν θὰ μείνουν ἰδικά σας;

— Τὰ τὰ τὰ! Τὰ χρήματα δὲν ἔμποροῦν νὰ τὰ ἔχουν δύο συγχρόνως. Ἐάν σᾶς τὰ δώσω, τὰ χάνω, καὶ ἐάν δὲν σᾶς τὰ δώσω, τὰ κρατῶ. Δύο καὶ δύο κάμνουν τέσσαρα.

— Ἄλλὰ, πάτερ. . .

— Ἐπάνω εἰς αὐτὸ αἱ ἰδέαι μου εἶναι ἀμετάτρεπτοι. Ὁ πατὴρ πρέπει νὰ ἦναι πλουσιώτερος ἀπὸ τὰ παιδιὰ.

— Τί σημαίνει ποῖος εἶναι πλουσιώτερος; εἶπεν ἡ κ. Δεγράζ. Μήπως τὸ σπῆτί των δὲν θὰ ἦναι καὶ ἰδικόν μας;

— Ποτέ! Ὁ πατὴρ ποτέ δὲν πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ τέκνα του, χάριν αὐτῶν τῶν τέκνων, διὰ νὰ μὴ τὰ κάμη ἀχάριστα.

— ὦ! πάτερ! ἐκραύγασεν ἡ Μαγδαληνή. Μὲ τὰ ὅλα σου;

— Ἡ ἀγαθὴ σου καρδιά ἠγανάκτησε κατὰ τῆς ὑποψίας ταύτης;

— Ναί! Ναί! Πολλὸ μὲ ἐλύπησες!

— Τὸ πιστεύω! Πιστεύω εἰς τὴν εἰλικρίνειαν τῆς ἀγανακτικῆσός σου, ἀλλὰ. . .

— Ἄλλὰ τί ἰδέαν ἔχετε περὶ ἡμῶν; εἶπεν ὁ Ἑρρίκος.

— Ὅτι εἴσθε νέοι μὲ καλὴν καρδίαν καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα! καὶ δι' αὐτὸ δὲν θέλω νὰ σᾶς διαφθείρω! Ἠκούσατε ποτὲ νὰ γίνεταί λόγος περὶ ἐνὸς δράματος ἐπιγραφομένου ὁ βασιλεὺς Ἀῆρ;

— Τοῦ Σαιξπήρου;

— Αὐτοῦ δᾶ! Εἰξέυρετε λοιπὸν τί ἦτο αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Ἀῆρ; Εἰς γέρον ἀνόητος, ὁ ὁποῖος τὴν ἔπαθεν ὅπως τοῦ ἐχρειάζετο! . . . Ὅσον δὲ διὰ τὰς κυρίας θυγατέρας του, ὁ Σαιξπήρ, μὲ ὄλον του τὸν σαιξπήρισμὸν, ἔκαμεν ἐν μέγα λάθος, νὰ τὰς περιγράψῃ κακὰς ἀπὸ τὴν ἀρχήν. Ἐπρεπε μᾶλλον νὰ τὰς παραστήσῃ ὡς διαφθαρείσας ἀπὸ τὴν μωρὰν ἐλευθεριότητα τοῦ πατρὸς των, ὡς διδαχθείσας τὴν ἀχαριστίαν διὰ τῆς εὐεργεσίας. . . Αὕτῃ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Διότι, τὸ κάτω κάτω, ἐάν δὲν προηγήθη εὐεργεσία, δὲν ὑπάρχει ἀχαριστία. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐπιθυμῶ νὰ ἦσθε τέλειοι, ὅσον ἐπιθυμεῖ καὶ ἡ γυναῖκά μου νὰ τελειοποιηθῶ ἐγώ, δὲν συναινῶ νὰ γίνω πτωχὸς πρὸς χάριν σας, διὰ τὸν φόβον μὴ σᾶς ἐμβάλλω εἰς τὸν πειρασμὸν. . .

— Ἄλλὰ. . .

— Δὲν ἔχει ἀλλά! Τὸ ἀπεφάσισα! Ἐρρίκε, ὑπάγε νὰ εὕρῃς τὸν πατέρα σου καὶ προσπάθησε νὰ τὸν μεταπειθῇς. Τί διάβολον! Εἶναι εὐκολώτερον νὰ μὴ ζητήσῃ τις 400,000 φράγκα παρά νὰ τὰς δώσῃ.

— Ἄλλὰ, εἶπεν ἡ Μαγδαληνή, ἂν δὲν κατορθώσῃ νὰ πείσῃ τὸν πατέρα του;

— Αὐτὸ θὰ ἦτο μία ἀπόδειξις ὅτι δὲν σὲ ἀγαπᾷ ἀρκετὰ, καὶ τότε δὲν θὰ μ' ἐκακοφαινετο πολὺ! . . .

— Τέρας! Δήμις! Ἐγωῖστά! Ὑλιστά! ἐβροντοφώνησεν ἡ κ. Δεγράζ.

— Πήγαινε! πήγαινε!

— Χαίριστε, κύριε Ἑρρίκε! εἶπεν ἡ Μαγδαληνή. Χαίριστε διὰ παντός.

— Ὅχι, κυρία! μόνον διὰ σήμερον. Ὁ πατὴρ σας ἔχει δίκαιον! Θὰ ἤμην ἀνάξιος ὑμῶν ἐάν δὲν σᾶς κατέκτων.

— Εὐγέ σου, νέε! Μὲ αὐτὴν τὴν λέξιν ἐκέρδισης ἐκ νέου ὄλην τὴν ὑπόληψίν μου. Δὲν θὰ σὲ δώσω δι' αὐτὸ οὔτε ἐν λεπτόν περισσότερον, ἀλλὰ σὲ ἐκτιμῶ! Πήγαινε καὶ νὰ ἔλθῃς πάλιν!

B'

Ἐνα μῆνα μετὰ τὴν σκηνὴν ταύτην εἶχε γίνεαι ὁ γάμος. Μετὰ ἐν ἔτος ἡ κ. Δεγράζ ἦτο ἀνάδοχος, καὶ μετὰ δύο ὁ κ. Δεγράζ. Τὸ τρίτον δ' ἔτος ἐπανευρίσκομεν τὸ παλαιὸν καὶ τὸ νέον ζευγὸς καὶ τὰ παιδιὰ ξενιζομένου εἰς τὸν ὠραῖον οἶκον τῆς Villeneuve.

Εἶπον ὅτι ὁ κ. Ἑρρίκος Γρανβάλ ἦτον ἀρχιτέκτων, ἀλλὰ νέος ἀρχιτέκτων, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει, φεῦ! συχνάκις ἀρχιτέκτων ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι. Ἐκ πάντων τῶν καλλιτεχνῶν οἱ δυστυχέστεροι εἶναι θεθαίως οἱ ἀρχιτέκτονες. Ὅσον πτωχὸς καὶ ἂν ἦναι εἰς ποιητῆς, εὐρίσκει πάντοτε ἐν πτερὸν, ὅπως γράφῃ τοὺς στίχους του· ὁ μουσικὸς ἐν φύλλον χαρκαμένου χάρτου, ὅπως γράφῃ τὰς συνθέσεις του· ὁ ζωγράφος ἕνα χρωστῆρα καὶ ἐν τεμάχιον παπίου. Ἄλλὰ λίθους λελαξευμένους, ὀγκώδη μάρμαρα καὶ γήπεδον πρόσφορον εἰς οἰκοδομήν δὲν ἔχει τις πάντοτε πρόχειρα. Δὲν ἔμπορεῖ τις νὰ κτίσῃ οἰκίαν πρὸς διασκέδασιν! Καὶ ποῖος ἐμπιστεύεται εἰς νέον ἀρχιτέκτονα; Ἡ τέχνη ὑπάρχει, ἀλλὰ λείπει τὸ ὕλικόν. Τὸ ἐπάγγελμά του εἶναι νὰ οἰκοδομῇ, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται νὰ γίνωνται οἰκοδομαί. . . Φαντασθῆτε ἕνα κάστωρα ἐν διαθεσιμότητι! Οἱ μόνου πελάται του εἶναι μικροὶ τινες ἰδιοκτῆται, οἵτινες θέλοντες νὰ διορθώσωσι τοῦχον τινὰ, νὰ ἀνοίξωσι παράθυρον, ἢ νὰ φράξωσι σχισμάδας, ζητοῦσι μικρὸν ἀρχιτέκτονα, ὅπως ζητοῦσι καὶ μικρὸν ἱατρὸν διὰ τὰς ἀδιαιθεσίας. . . μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τὸν πληρώσωσιν ὀλιγώτερον! . . Τοιαύτη ἦτον ἡ τύχη τοῦ Ἑρρίκου Γρανβάλ!

Ἀποζημιούμενος διὰ τὴν εὐτέλειαν τῶν ἐργασιῶν τούτων, τὰς ὁποίας ὀνόμαζεν ἐργασίας. . . δειπνητικὰς, ἐχρησιμοποιοῖ τὴν σπανίαν αὐτοῦ δημιουργικὴν ἰκανότητα χαράττων σχέδια πύργων, ἀποστέλλων εἰς τοὺς ἀρμοδίους πρότυπα δημοσίων οἰκοδομῶν καὶ διαγωνιζόμενος δασάκις προὔτεινετο οἰκοδομητικῶν

τι ἔπαθλον. Ὅπως ἀποδείξῃ δὲ ὅτι δὲν ἦτο μόνον ἄνθρωπος θεωρητικός, ἀλλὰ καὶ πρακτικός, διεφώτιζε τὰ σχέδιά του διὰ λεπτομερειῶν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν, αἰτινες περιεποιούν μὲν μεγίστην τιμὴν εἰς τὴν ἐμβρίθειαν τῶν σπουδῶν του, ἀλλ' ἐγίνοντο ἀφορμὴ μεγάλης δαπάνης, διότι ἠναγκάζετο νὰ ἀμείβῃ γεωμέτρας, ἐκτιμητὰς καὶ ἄλλους ὑποδεστέρους τεχνίτας. Οὕτως εἰς τὰ ἀρχιτεκτονικὰ ταῦτα ὄνειροπολήματα ἔδαπανῶντο ὅλα τὰ χρήματα τῶν ἐπισκευῶν, καὶ ἡ ποίησις κατεβρόχθιζεν ὅ,τι ἐκέρδιζεν ὁ πεζὸς λόγος.

Ὁ προϋπολογισμὸς του συνέκειτο, ὡς γνωστὸν, ἐκ τῆς προικὸς του καὶ ἐκ τῆς προικὸς τῆς συζύγου του, ἐξ ὧν εἰσέπραττεν εἰσόδημα ἀρκετὸν δι' ἓνα ἄστυν τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς. Ἄλλ' εἰς καλλιτέχνης! . . . εἰς ἄνθρωπος ἀγαπῶν τὸ ὥραϊον! . . . εἶναι πράγμα πολυέξοδον νὰ ἀγαπᾷ τις τὸ ὥραϊον. Εὐρίσκεις εὐκαιρίαν νὰ ἀγοράσῃς ἓνα ὥραϊον παλαιὸν τάπητα. Πῶς νὰ μὴν ὠφελήθῃς; Ἄναγινώσκεις τὴν περιγραφὴν θαυμασίου τινὸς μνημείου, τὸ ὁποῖον πρὸ μικροῦ ἀνεκαλύφθη. Πῶς νὰ μὴν ὑπάγῃς νὰ τὸ ἐπισκεφθῇς; Τὰ καλλιτεχνικὰ ταξείδια εἶναι σχεδὸν καθήκον διὰ τοὺς καλλιτέχνας. Ἀφορμὴ δὲ τῆς ἀπωλείας των εἶναι κυρίως αἱ ἡλαττωμέναι τιμαί, αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι εἰδοποιήσεις αἱ κρεμάμεναι εἰς ὄλους τοὺς τοίχους καὶ φέρουσαι ἐντύπους δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τὰς καβαλιστικὰς ταύτας λέξεις—*Μνησιαλα περιήγησις ἐν τῇ βορείῳ Ἰταλία—150 φράγκα*. Ἐκατὸν πενήντα φράγκα! εἶναι τόσον εὐθηνά! Οὐδὲν καταστρεπτικώτερον τοῦ εὐθηνοῦ. Αἱ μεγάλαι αὗται εἰδοποιήσεις εἶναι ἀνήθικοι ὡς ἐργαστήρια λαχείου· τὸ ἀκαταμάχητον δὲ τοῦ πειρασμοῦ συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι φαίνεται τις λογικὸς ἐνδίδων. Τὸ νεαρὸν ζεῦγός μας ἐνέδιδε λοιπὸν συχνάκις· ἐὰν δὲ προσθέσωμεν εἰς τοῦτο ὅτι ὁ σύζυγος ἦτον ἔμπλεως ἔρωτος πρὸς τὴν γυναῖκά του καὶ τὴν ἤθελε διὰ τοῦτο κομψὴν καὶ καλῶς ἐνδεδυμένην, καὶ ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι εἰς τρία ἔτη προσετέθη καὶ ἡ πολυτέλεια ἐνὸς υἱοῦ καὶ μιᾶς κόρης, ἐνοοῦμεν εὐκόλως ὅτι συνήθως κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ ἐκάστης τριμηνίας ἦσαν τόσον στενοχωρημένοι . . . τόσον, ὡς ἡ καρδιά τῆς ἀγαθῆς κυρίας Δεγρᾶζ συνετριβέτο καὶ ἔπιπτε κατὰ κεφαλῆς τοῦ κ. Δεγρᾶζ βροχὴ ἐπιπλήξων καὶ ἰκεσιῶν.

— Φίλε μου, σὲ παρακαλῶ, αὐξήσέ τους τὴν προῖκα!

— Ὁ Θεὸς νὰ μὲ φυλάξῃ! εἶπεν ὁ κ. Δεγρᾶζ. Εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν διαγωγὴν μου! . . . Διατί ν' ἀλλάξω σύστημα, ἀφοῦ ἀπδειχθῆ τόσον καλόν; . . .

— Πῶς βαστᾷ ἡ ψυχὴ σου νὰ τοὺς βλέπῃς νὰ στενοχωρῶνται καὶ νὰ ἀδιαφορῇς;

— Στενοχωροῦνται;

— Τρομερὰ, φίλε μου.

— Τόσον τὸ καλλίτερον! Ὁ γαμβρὸς μου θὰ κοπιᾷ περισσότερο πρὸς εὐρεσίαν πελατείας.

— Ἄλλὰ νὰ ποῦ αὐτὴ ἡ πελατεία δὲν ἔρχεται!

— Δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα πρέπει νὰ κάμωμεν δυνατὰ καὶ ἀδύνατα διὰ νὰ ἔλθῃ.

— Ἐχουν καὶ πρόσθετα βάρη!

— Θέλεις νὰ εἰπῆς προσθέτους εὐτυχίας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ κυρία Δεγρᾶζ ἠτοιμάζετο νὰ ὑψώσῃ τὰς χεῖράς της πρὸς τὸν οὐρανόν·

— Ἐλα, γυναῖκά μου, ἄφησε τὰ ἐπιφωνήματα καὶ ἄς ὁμιλήσωμεν λογικά. Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι πρὸ τριῶν ἐτῶν ἔδίδα, καθὼς ἐπεθύμεις, ἄλλας 100,000 εἰς τὴν θυγατέρα μου· τί θὰ συνέβαινε;

— Θὰ συνέβαινε, ἀπεκρίθη ἡ κ. Δεγρᾶζ, κυμαινομένη μεταξὺ ὀργῆς καὶ κατανύξεως, ὅτι, ἀντὶ νὰ ζῶσι στερούμενοι, ὅπως ζῶσι πρὸ τριῶν ἐτῶν . . .

— Παρακαλῶ, γυναῖκά μου. Μὲ φαίνεται . . .

— Σὲ φαίνεται; . . . Θέλεις λοιπὸν νὰ σοῦ τὰ εἰπῶ; Ὅταν πηγαίνω εἰς τὸ σπῆτί των, τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, καὶ βλέπω τὸ τραπέζι των τόσον πτωχικόν. . . ἐν μόνον φαγητὸν ἀπὸ κρέας καὶ ἐν πιάτῳ λαχανικῶν! καὶ τίποτε γλυκύσμα, τὰ ἀγαπημένα μου! καὶ ἐπιστρέφουσα εὐρίσκω σὲ, χωμένον εἰς τὸ τραπέζι ἕως εἰς τὸ πηγυῖν καὶ τρώγοντα ὄρνιθας ψήτας καὶ πέρδικας τυλιγμένας εἰς τὸ πάχος. . . διότι τώρα ἔτσι σὲ ἀρέσουν . . .

— Τί νὰ κάμω, φιλάτῃ μου; ὅσον προχωρεῖ τὸ γῆρας . . .

— Αἰ! Αὐτὸ τὸ πράγμα μὲ φέρνει ἄνω κάτω. Κάθε κομμάτι ποῦ καταπίνω μὲ τρώγει.

— Ἐμένα ὄχι!

— Εὐρίσκω ὅτι εἴμεθα ἀνυπόφοροι . . .

— Γυναῖκά μου, ἤσυχα, ἤσυχα! Ἐπάνελθε εἰς τὸ ζήτημα, διότι ἀπεμακρύνθης ὀλωσδιόλου ἀπ' αὐτό. Πρόσεξε, ἂν ἤμπορῆς, εἰς τὸν σὺλλογισμὸν μου. Σήμερον εἴμεθα εἰς τὰς 15 Νοεμβρίου. Ἡ κόρη μας, ὁ γαμβρὸς μας, τὰ δύο παιδιά των, οἱ δύο ὑπηρετῆται των εἶναι ἐδῶ εἰς τὴν ἐξοχικὴν οἰκίαν μας ἀπὸ τὰς 13 Αὐγούστου, ἦτοι τρεῖς μῆνας καὶ δύο ἡμέρας, καὶ λογαριάζουν νὰ μείνουν αὐτοὶ, τὰ παιδιά των καὶ οἱ ὑπηρετῆται των, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεώς μας, ἦτοι μέχρι τῆς 20 Δεκεμβρίου. . .

— Καὶ τί μ' αὐτό; Μήπως τότε σοῦ κακοφαίνεται καὶ ἡ ἐδῶ διαμονὴ των; Μήπως ἔχεις σκοπὸν νὰ παραπονεθῆς ὅτι ἐξοδεύεις καὶ δι' αὐτούς; Μήπως θέλεις νὰ τοὺς ἐξορίσῃς καὶ ἀπὸ τὸ σπῆτί σου; . . . ἀπὸ τὸ σπῆτί μου; . . . Αὐτὸ μόνον δὲν γίνεται!

— Γυναῖκά μου!

— Νὰ μὴ βλέπω καὶ τὰ παιδιὰ μου! Ἄλλ' αὐτὰ εἶναι ἡ μόνη παρηγορία μου εἰς τὸν κόσμον!

— Εὐχαριστῶ!

— Σὲ ξεύρω δά! εἶσαι ἰκανὸς νὰ εὔρης ὅτι τὰ παιδιὰ κάμνουν πολὺν κρότον! Τὰ ἀγγελόπουλα! μὲ ταῖς μικραῖς γλυκαῖς φωναῖς τῶν καὶ τὰ ποδαράκια τῶν!

— Ἄλλὰ ποῖος λέγει τὸ ἐναντίον; ἀνέκραξεν ἀνυπομόνος ὁ κ. Δεγρᾶζ. Ἄφησέ με νὰ δ μιλήσω καὶ πρόσεξε, σὲ παρακαλῶ καὶ πάλιν, εἰς τοὺς συλλογισμούς μου. Διατί ἡ κόρη μας καὶ ὁ γαμβρὸς μας ἔμειναν μαζί μας τρεῖς μῆνας καὶ δύο ἡμέρας, καὶ διατί θὰ μείνουν μέχρι τῆς 20 Δεκεμβρίου;

— Ὠραία ἐρώτησις! Διότι μᾶς ἀγαποῦν, διότι τοὺς ἀρέσει νὰ ἦναι μαζί μας! διότι θέλουν νὰ μᾶς ὑποχρεώσουν. . . διότι εἶναι εὐαίσθητοι, περιποιητικοί. . .

— Τέλος πάντων, τὸ ἄκρον ἀντίθετον ἀπὸ ἐμέ. . . Δὲν τὸ εἶπα καλά; εἶπεν ὁ κ. Δεγρᾶζ γελῶν. Ἐπειτα δὲ προχωρῶν πρὸς τὴν γυναῖκά του, — Ἐλα νὰ σὲ φιλήσω, προσέθηκε! . . Σὲ λατρεύω, διότι εἶσαι πάντοτε δώδεκα ἐτῶν.

— Πῶς! Δώδεκα ἐτῶν!

— Θέλω νὰ εἰπῶ ὅτι εἶσαι καὶ θὰ εἶσαι πάντοτε τὸ ἀθῶον καὶ εὐπιστον πλάσμα, τὸ ὁποῖον τόσον εὐχαρίστως ἐνυμφεύθη.

— Πῶς ἀθῶον καὶ εὐπιστον! ὑπέλαβεν ἡ κ. Δεγρᾶζ προσβεβλημένη ὀλίγον. Μήπως σοῦ περὶ νῆ ἀπὸ τὸν νοῦν ὅτι τὰ παιδιὰ μας δὲν ἔχουν. . .

— Ναι, γυναῖκά μου, ἔχουν καὶ αὐτὰ καὶ ὅσα ἄλλα θέλεις ἀκόμη προτερήματα! Ἄλλὰ πιστεύεις ὅτι ἡ κόρη σου μὲ τὸ ὠραῖον πρόσωπόν της, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ ἐπιδεικνύη, διότι καὶ οἱ ἄλλοι θέλουν νὰ τὸ βλέπουν, ὅτι ὁ γαμβρὸς σου μὲ τὰς καλλιτεχνικὰς κλίσεις καὶ τὴν φαντασίαν του, θὰ ἄφινον τοὺς Παρισίους καὶ τὰς πρώτας χειμερινὰς διασκεδάσεις καὶ μάλιστα κατὰ περισσότερον, ὅτι ὁ γαμβρὸς μας θὰ ἔφρουγε κάθε πρωτὶ διὰ τὰς ἐργασίας του καὶ θὰ ἐπανήρχετο τὸ βράδυ, χάριν τῆς μοναδικῆς εὐτυχίας νὰ παίξῃ πικέτον μὲ ἓνα πατέρα, ὁ ὁποῖος ἀρχίζει νὰ γίνεται ὀλίγον κωφός, καὶ μὲ μίαν μητέρα ἡ ὁποία δὲν θὰ ἔχανε τίποτε, ἀν ἐγένετο ὀλίγον βωθῆ;

— Μὰ τί ὑποθέτετε λοιπόν; Πῶς ἐξηγεῖς τὴν παρατεταμένην διαμονὴν τῶν πλησίων μας;

— Φιλτάτη μου, ἐπανέλαβεν ὁ κ. Δεγρᾶζ γελῶν. Ἐνθυμεῖσαι ὅταν ἦσουν νέα καὶ εἶχες ὠραϊότατα μαλλιά, πόσον εὐχαριστεῖσο δσακίς ἤρχεσο εἰς τὴν ἐξοχὴν, διὰ νὰ ἀφίνης νὰ ξεκουρασθῇ ἡ χωρίστρα σου; Ἐταί χαίρονται καὶ τὰ παιδιὰ μας διότι μένουν ἐδῶ καὶ ξεκουράζεται τὸ πουργί των.

— Ἄ! καὶ μὲνε! Ἥμπορεῖς νὰ ὑποθέσης. . .

— Δὲν μὲ πειράζει αὐτό. Δὲν τοὺς κατη-

γορῶ ὡς ἀχαρίστους! Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀν εἶχον 20,000 φράγκων εἰσόδημα, ἀντὶ δέκα, θὰ μᾶς ἠγάπων πάντοτε, ἀλλὰ κατὰ μεγαλειτέρα διαλείμματα. Δὲν γνωρίζω, διὰ νὰ σοῦ φέρω ἐν παράδειγμα, γαμβρὸν καλλίτερον ἀπὸ τὸν ἰδικόν μας. Δὲν ἀφίνει νὰ περάσῃ καμμία ἐορτὴ μου. Εἰς τὸ ὄνομά μου, εἰς τὰ γενέθλιά μου, εἰς τὴν ἐπέτειον τοῦ γάμου μου, νὰ σου τον μὲ μίαν ἀνθοδέσμη.

— Καὶ πιστεύεις βέβαια ὅτι μόνον τὸ συμφέρον; . . .

— Ἄ! ὄχι δὰ μόνον τὸ συμφέρον. . . Τὸ συμφέρον συντροφευμένον. . . μισὸ συμφέρον καὶ μισὸ ἀγάπη. . . συμφέρον τὸ ὁποῖον δὲν καλοκαταλαμβάνει καὶ ὁ ἴδιος. Ἐχει τὴν ἀνάγκην μου. Ἐγὼ τὸ μαντεύω καὶ ὠφελοῦμαι, χωρὶς νὰ μοῦ κακοφαίνεται.

— Ποῦ τὰ συλλογίζεσαι! Εἶσαι νὰ σὲ λυπηταὶ κἀνεῖς! Καταστρέφεις τὴν ποίησιν ὄλων τῶν πραγμάτων! Μόνον ὅταν ἔχη τις τοιαῦτα αἰσθήματα ὑποθέτει ὅτι ἔχουν καὶ οἱ ἄλλοι. Τί ἀηδία!

— Καθόλου! Εἶναι φυσικόν! Οἱ γέροντες εἶναι πληκτικοί. Πρέπει νὰ ἔχουν κατὶ διὰ νὰ ἀναπληρῶνουν αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα! ἐγὼ ἔχω τὴν φιλοξενίαν!

— Εἰπέ λοιπόν καθαρὰ ὅτι τὰ παιδιὰ μας ἔχουν τὸ σπῆτί μας ξενοδοχεῖον!

— Ἐπάνω κάτω. Εἰς τὸ πατρικὸν σπῆτι κατοικοῦν τὰ παιδιὰ, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν πολλὰ χρήματα καὶ θέλουν νὰ κάμουν οἰκονομίαν. Ἐξώδευσαν πολλὰ εἰς τοὺς χοροὺς καὶ εἰς τὰ θέατρα; Ἄς ὑπάγωμεν νὰ περάσωμεν μίαν ἐβδομάδα εἰς τὸ σπῆτι τοῦ πατρός μας! Θέλουν νὰ κάμουν ἐν μικρὸν ταξεῖδι; Ἄς ὑπάγωμεν εἰς τοῦ πατρός μας δι' ἓνα μῆνα! Τὸ ἐν ἀπὸ τὰ παιδιὰ πάσχει ὀλίγον! . . Ἄς τὸ στείλωμεν εἰς τὴν ἐξοχὴν τοῦ παπποῦ. . . Καὶ τὸ στέλλουν. . . καὶ ἔρχονται μαζί! Ἐπειδὴ δὲ τοὺς δέχονται μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν νὰ συλλογισθοῦν τίποτε, ἐπειδὴ ὁ πατὴρ ἔχει ἀξιόλογα ἐπιπλα καὶ λαμπρὸ τραπέζι μὲ ὄρνιθας καὶ πέροδικας, τὰς ὁποίας ὁ ἐγωῖσθης αὐτὸς εἶναι εὐτυχὴς νὰ μοιράζῃ μὲ τὰ παιδιὰ του, ἔρχονται, ξαναέρχονται καὶ μένουν μὲ ἄκραν εὐχαρίστησιν.

— Ἄ! τί ἐλεεινότης! Ὅλα τὰ καταντᾶς εἰς τὸν ἐγωῖσμόν, ἀκόμη καὶ τὸ πατρικὸν φίλτρον!

— Ἄλλὰ ὑπόθεσε διὰ μίαν στιγμὴν τὸ ἐναντίον, ἐξηκολούθησεν ὁ κ. Δεγρᾶζ προσποιούμενος ὅτι δὲν ἤκουσε τὴν γυναῖκά του. . . ὑπόθεσε ὅτι ἐδιπλασίαζα τὴν προῖκα τῆς θυγατρὸς μου, ὅπως ἤθελες. Τί θὰ συνέβαινε; Ὅτι σήμερον τὰ παιδιὰ μας, χάρις εἰς τὰς ὑπὲρ τὰ δέον ποιητικὰς ἰδέας τοῦ γαμβροῦ μας, δὲν θὰ ἦσαν ἴσως πολὺ πλουσιώτερα καὶ ἐγὼ θὰ ἤμην πολὺ πτωχότερος, ὅτι δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ

τά φιλοξενῶ οὔτε τόσον καιρὸν οὔτε τόσον καλὰ, καὶ ὅτι θὰ ἤρχοντο ὀλιγώτερον εἰς τὸ σπῆτι μας, διότι θὰ εὐρίσκοντο καλλίτερα εἰς τὸ ἰδικόν των. Κύριε ἐλέησον! Ἄλλ' ἂν τὰ παιδιὰ μας, φιλιτάτη μου, ἦσαν πλουσιώτερα ἀπὸ ἡμᾶς, πρὸ ἑξ ἑβδομαδῶν ἤδη ἡ κόρη μας θὰ εὐρίσκεν ὅτι ἡ ἐξοχή μας εἶναι πολὺ ὑγρὰ διὰ τὸ φθινόπωρον καὶ θὰ ἐφοβεῖτο μήπως ἡ ὀμίχλη τοῦ ποταμοῦ βλάβη τὰ μικρά της, καὶ ὁ γαμβρός μου θὰ μοῦ ἔλεγε καθαρὰ ὅτι τὸ καθημερινὸν πῆγαινε καὶ ἔλα πειράζει τὴν υγιάν του!.. Ἴδου λοιπὸν ὁ ἐπίλογός μου, τὸν ὁποῖον ἀφιερώνω εἰς ὅλους τοὺς πατέρας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν νὰ ὑπανδρεύσουν θυγατέρας. — Θέλετε νὰ μὴ χάνετε τὰ παιδιὰ σας; Κρατήσατε τὰ χρήματά σας! Θέλετε νὰ διασκεδάζητε μὲ τὰ ἐγγονιά σας; Κρατήσατε τὰ χρήματά σας! — Διότι μόνον διὰ τῶν χρημάτων ὁ πατὴρ μένει ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας καὶ ὁ πατρικὸς οἶκος ἡ οἰκογενειακὴ ἐστία· τουτέστι διὰ τοὺς γέροντας ἄσυλον τιμῆς καὶ εὐζωίας· διὰ τοὺς νέους τόπος ἀνέσεως καὶ διασκεδάσεως· διὰ τοὺς μικροὺς φωλεὰ, ὅπου ἔρχονται νὰ ζητήσωσι τὴν υγιάν καὶ ἐνίοτε περιποιήσεις νοσημονεστέρας καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς μητρικὰς· διὰ πάντας τέλος κέντρον, βωμὸς ὅπου δημιουργοῦνται αἱ ἀναμνήσεις, ὅπου ἀνδροῦνται καὶ γηράσκουσιν αἱ γενεαί, ὅπου δικαιωνίζονται αἱ παραδόσεις τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς στοργῆς! Κάλεισον ἂν θέλῃς τὴν προνοητικότητά μου ταύτην στρατήγημα καὶ ἐγωῖσμόν. Ἐγὼ ὅμως ἀποκαλῶ αὐτὴν τὸ ἀληθὲς πατρικὸν φίλτρον, διότι δι' αὐτῆς τὰ παιδιὰ γίνονται εὐτυχέστερα καὶ καλλίτερα. Σημείωσε ἀκόμη καλὰ καὶ τοῦτο, ἀγαπητή μου. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ γαμβρός μου ἦτο φύσει ἀξιόλογος γαμβρός, ἀλλ' ἄνευ τῆς προνοητικότητός μου, αἱ ἀγαθαὶ του διαθέσεις θὰ ἔμενον ἴσως ἀπλὰ σπέρματα, κάλυκες χωρὶς ἄρωμα. . . Εἰς ποῖον χρεωστῆ ὅτι ἐλουλούδιαν; Εἰς ἐμέ! Συμπέρασμα — Δὲν θὰ προσθέσω οὔτε ἓνα ὄβολον εἰς τὴν προῖκα τῆς θυγατρὸς μου.

Γ'

Ἐφθάσαμεν εἰς τὰς 30 Νοεμβρίου, μετὰ 45 ἡμέρας, ἀλλὰ πάντοτε εἰς τὴν Villeneuve, διότι ἐν τῇ διηγήσει ταύτῃ παρέβην ἀναντιρρήτως ὀλίγον τὴν ἐνότητα τοῦ καιροῦ, ἀλλ' ἐσεβάσθην πάντοτε τὴν ἐνότητα τοῦ τόπου. Ἡ οἰκία τοῦ κ. Δεγρᾶζ εἶναι ὅλη χαρὰ. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ποτὲ δὲν ἐφάνη τόσον εὐθυμὸς καὶ τόσον εὐτυχής. Εἶναι ἡ εἰκοστὴ πέμπτη ἐπέτειος τοῦ γάμου του.

— Γυναϊκά μου, εἶπεν εἰς τὴν κ. Δεγρᾶζ, τὴν ἡμέραν αὐτὴν πρέπει νὰ τὴν ἐορτάσωμεν μεγαλοπρεπῶς. Σήμερον κάτω ἡ οἰκονομία, ἔξω ὅλα τὰ πανιά! Ἐνα γεῦμα. . . ὡς νὰ ἤμουν λαίμαργος! Παρήγγειλα εἰς τὴν κόρην μας, ἥτις ἐπῆγε νὰ περάσῃ εἰς τοὺς Παρισίους μίαν ἡμέραν

δὲν εἰξεύρω διὰ ποίαν ὑπόθεσιν, νὰ ἐπανέλθῃ μὲ τὸν σύζυγόν της μὲ τὸν σιδηρόδρομον τῶν τεσσάρων. Εἰς τὸ δωμάτιόν της θὰ εὕρῃ ἐν ὠραίων νέον φόρεμα, τὸ ὁποῖον θέλω νὰ φορέσῃ σήμερον. Ἄν δὲ καὶ σὺ μὲ ἀγαπᾷς ἀκόμη ὀλίγον, μὲ ὕλα μου τὰ ἐλαττώματα, ἀπόδειξέ με το. Γίνου καὶ σὺ εὐμορφη σήμερον. Φόρεσε διὰ τὸν δεῖπνον καὶ τὴν ἔσπερινὴν συναναστροφὴν τοὺς ἀδάμαντας τῆς καυμένης τῆς μητρὸς μου, διότι προσεκάλεσα ὅλους τοὺς γείτονας. Αὐτοὶ μὲ ἐνθυμίζουσι ὅτι περισσότερον ἠγάπησα εἰς τὸν κόσμον. Ἐκεῖνην ἥτις μὲ τοὺς ἔδωσε διὰ σέ, σὲ ἥτις τοὺς ἐφορῆσες δι' ἐμέ καὶ δι' αὐτὴν, τὴν κόρην μας, ἥτις θὰ τοὺς φορέσῃ καὶ διὰ τοὺς τρεῖς μας. . .

Καὶ εἰπὼν ταῦτα ὁ κ. Δεγρᾶζ, ἀπεμακρόνηθον διὰ νὰ κρύψῃ ὀλίγον τὴν συγκίνησίν του.

Διατί ἡ κ. Δεγρᾶζ, δὲν ἀπεκρίθη; Διατί ἔμεινεν ὀλίγας στιγμὰς ἀκίνητος καὶ βλέπουσα πρὸς τὰ κάτω; Διατί ἡ κόρη της, μόλις ἐλθοῦσα, τὴν ἐπῆρε μαζύ της εἰς τὸ δωμάτιον κλαίουσα; Διατί ὁ γαμβρός ἦτο κατηφής; Διατί ὁ κώδων τοῦ δεῖπνου τοὺς ἔκαμε νὰ ἀνατριχιάσωσι καὶ οἱ τρεῖς; Διατί, μόλις εἰσελθοῦσα εἰς τὸ ἐστιατόριον, ἡ μήτηρ ἐρρίψε τεταραχμένον βλέμμα ἐπὶ τοῦ συζύγου της; Διατί ὁ κ. Δεγρᾶζ, ἰδὼν αὐτὴν, εἶπε λέξεις τινὰς αἰτινὰς ἦσαν σχεδὸν ἐπιπληξίς; Διατί; Αἱ λέξεις αὗται σαφηνίζουσι τὰ πάντα.

— Πῶς! δὲν φορεῖς τοὺς ἀδάμαντάς σου! ἀνέκραξεν ὁ πατὴρ.

Ἡ μήτηρ, ἀντὶ νὰ ἀπαντήσῃ, ἐρρίφθη εἰς τοὺς βραχίονας τοῦ συζύγου της κλαίουσα. Ἡ κόρη ἐφίλησε τὴν χεῖρά του, γονυπετήσασα ἐνώπιόν του.

— Δὲν ἔχεις τοὺς ἀδάμαντάς σου; Τί τοὺς ἔκαμες;

Ἡ μήτηρ καὶ τὰ τέκνα εἰσιώπησαν.

— Δὲν ἀποκρίνεσαι, ἐπανέλαβεν ὁ πατὴρ δι' αὐστηροτέρας φωνῆς. Θὰ ὀμιλήσω λοιπὸν ἐγώ. Τοὺς ἐπώλησας διὰ νὰ πληρώσῃς τὴν ἀπερισκέψιαν τοῦ γαμβροῦ σου! Ναί! Ἐπειδὴ ἐνόμισε καλὸν νὰ ἀναμιχθῇ εἰς παράλογον ἐπιχειρήσιν, ἐπειδὴ ἔκαμε τὴν ἀνοησίαν νὰ ἐγγυηθῇ δι' ἀνθρώπους ἀτίμους, οἵτινες τὸν ἠπάτησαν, ἠναγκάσθης, διὰ νὰ πληρώσῃ τὸ ἥμισυ τοῦ χρέους του. . . διότι χρεωστῆ ἀκόμη 12,000 φράγκων, ἠναγκάσθης νὰ μοῦ ἀφαιρέσῃς τὸ ἀγαπητότερον ἐνθύμημα τῆς μητρὸς μου, τὸν πολυτιμότερον μάρτυρα τῆς ἀγάπης μας. . . νὰ φαρμακεύσῃς τέλος τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ὠραίας αὐτῆς ἡμέρας! Ἄ! εἶσαι πολὺ ἀξιοκατάκριτος.

Ἡ μήτηρ προσεπάθησε νὰ ψιθυρίσῃ λέξεις τινὰς. . .

— Ἀρκεῖ, ἐπανέλαβεν ὁ κ. Δεγρᾶζ διακόπτων αὐτὴν. Ἴδου οἱ ὑπνέται. Καθήσατε εἰς τὰς θέσεις σας.

Ἡ μήτηρ καὶ τὰ τέκνα κατηυθύνθησαν ἐν σιω-

πῆ πρὸς τὴν τράπεζαν· ἀλλ' αἴφνης ἐνῶ ἡ κ. Δεγράζ ἤνοιγε τὸ χειρόμακτρόν της ἀνέπεμψε μεγάλην κραυγὴν· τὸ αὐτὸ ἐπραξε καὶ ὁ γαμβρός, καὶ ἀμφότεροι ὤρμησαν πρὸς τὸν κ. Δεγράζ, ἔχοντας τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων. . . Ἡ μήτηρ εὔρε τὴν θήκη τῶν ἀδαμάντων της ἐπὶ τῆς παροψίδος, καὶ ὁ γαμβρὸς τὰς 12,000 φράγκων, αἱ ὁποῖαι τῷ ἔλειπον.

— Ἄ! φίλε μου! Πάτερ μου!

— Καλὰ, καλὰ, εἶπεν ὁ κ. Δεγράζ, ἐλευθερούμενος ἀπὸ τοὺς ἐναγκαλισμοὺς τῶν. Τώρα δὲν μὲ λέγετε πλέον ἐγωῖστήν. Τὰ βλέπετε; Εἶχον ἄδικον, ὅταν σὰς ἔλεγον, καὶ πείθεσθε τέλος πάντων ὅτι ὁ πατήρ πρέπει νὰ μὲν πλουσιώτερος τῶν τέκνων του, ἀν' ὅχι δι' ἄλλο. . . τοὺλάχιστον διὰ νὰ τοὺς βοηθῆ εἰς κρίσιμόν τινα ὦραν καὶ νὰ τοὺς σώζῃ ἀπὸ τὴν καταστροφήν; Πρόσεχε μόνον, γαμβρέ μου, μὴ ξαναρχίσῃς, διότι ἐγὼ δὲν ἤμπορῶ νὰ ξαναρχίσω πλέον.

A. Σ. Β.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΑΤΙΝΑ ΥΠΗΝΟΥΣΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἐστὶ σελ. 133.

Μετάφρασις Σ. Κ. Σκελλεροπούλου.

Ἡ φαῖα σάυρα, ἡ καὶ τοιχοδρόμος καλουμένη, ἅμα ἔλθῃ ὁ χειμὼν ἀπεκδύεται τὸ ἀνώτερον στρώμα τοῦ δέρματος (γῆρας, λεθρηίς), ἔπειτα δὲ ἀποσύρεται ἢ εἰς ὅπας δένδρων ἢ τοίχων, ἢ εἰς κοιλώματα ὑπὸ τὴν γῆν· ἐκεῖ δὲ καταλαμβάνεται ὑπὸ νάρκης, τῆς ὁποίας ἡ πλειότερα ἢ ὀλιγώτερα ἐπίτασις εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸ κλίμα ἐν ᾧ τὸ ζῶον κατοικεῖ, καὶ πρὸς τοῦ χειμῶνος τὴν δριμύτητα.

Μεταξὺ τῶν σαυρῶν, ὑπάρχει εἶδος τι ὠραιότερον πάντων τῶν ἄλλων, ἡ πρασίνη σάυρα τῆς Καρολίνης, ἣτις ἐπιστημονικώτερον καλεῖται σαῦρος ὁ μυιοθήρας. Ἡ σάυρα αὕτη εἶνε ὠραία, ζωηρά, ὑπομονητικὴ, ἐργατικὴ. Τὸ μικρὸν τοῦτο ζῶον καὶ τὸν ὀφθαλμὸν θέλγει καὶ τὸ ἐνδιαφέρον κινεῖ, ἀλλ' εἶνε τόσοσπον λεπτοφυές, ὅσον καὶ ὠραῖον κατὰ τὸν χρωματισμόν. Δὲν φαίνεται εἰμὴ μόνον κατὰ τὸ θέρος· τὸν χειμῶνα χάνεται ὑπὸ τὴν γῆν ἢ εἰς ὅπας δένδρων, ἔνθα ἀποναρκοῦνται. Κατὰ τὰς ὠραίας καὶ θερμὰς ἡμέρας, αἵτινες ἐνίοτε ἀνατέλλουσι τὸν χειμῶνα, ζωογονεῖται καὶ λαμβάνει ἐνίοτε τὸ θάρρος νὰ ἐξέλθῃ τῆς κρύπτῃς του, ἀλλὰ τὸ αἴφνης ἐπερχόμενον πάλιν ψυχὸς τὸ καθιστᾷ τόσοσπον ἀδύνατον, ὥστε δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἐπαέλθῃ εἰς τὸ ἄστυλόν του καὶ ἐνίοτε ἀποθνήσκει καθ' ὅδον ὑπὸ τοῦ ψυχῶς.

Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Πλίνιος παρετήρησαν ὅτι ὁ χαμαιλέον φωλεῖ εἰς τὰ μέτρια κλίματα, ὁ δὲ Βαλμὼν δὲ Βωμὰρ βεβαίως ὅτι ζῆ τέσσαρας

ἔως πέντε μῆνας χωρὶς νὰ λάβῃ οὐδεμίαν φαινομενικὴν τροφήν.

Εἰς τὰ μισσηβρινὰ τῆς ἐν Γαλλίᾳ Προβηγκίας ζῆ εἶδος τι ἀσκαλαβώτου, ὅπερ διέρχεται τὸν χειμῶνα ἢ εἰς σχισμάδας τῆς γῆς ἢ ὑπὸ τὰ κεραμίδια χωρὶς νὰ ἦνε ἐντελῶς ναρκωμένον. Ἄμα τὸ ἀνέυρης εἰς τὴν κρύπτῃν του, προσπαθεῖ νὰ διαφύγῃ βαρέως κινούμενον.

Ὁ Κ. Ῥεγνώλτ ἔκαμε περίεργα πειράματα ὡς πρὸς τὴν ἀναπνοὴν τῶν σαυρῶν. Οὕτω λ. χ. ἐπὶ ἐξωτερικῆς θερμότητος 7,°3 φωλοῦσαι σαῦραι ἀπορροφοῦσι κατὰ χιλιόγραμμα 0,0246 ὀξυγόνου τὴν ὥραν.

Ἐπὶ ἐξωτερικῆς θερμότητος 14,°8 μὴ ἐντελῶς ἔξυπνοι σαῦραι ἀπορροφοῦσι κατὰ χιλιόγραμμα 0,0646 ὀξυγόνου τὴν ὥραν.

Ἐπὶ ἐξωτερικῆς θερμότητος 23,°4 ἐντελῶς ἔξυπνοι σαῦραι ἀπορροφοῦσι κατὰ χιλιόγραμμα 0,09496 ὀξυγόνου τὴν ὥραν.

Τὰ πειράματα ταῦτα ἀποδεικνύουσιν ὅχι μόνον ὅτι ὅσῳ πλειότερον εἶνε τὸ ψυχρὸς, τόσοσπον ὀλιγώτερον ὀξυγόνον ἀπορροφοῦσιν αἱ σαῦραι, ἀλλ' ἀποδεικνύουσι πρὸς τούτοις ὅτι ἡ κατανάλωσις τοῦ ὀξυγόνου αὐξάνει ἐφ' ὅσον ὑψοῦται καὶ ἡ θερμότης αὐτῶν, ἐφ' ὅσον δῆλα δὴ ἡ διαφορά τῆς ζωϊκῆς αὐτῶν θερμότητος ἐπὶ τὴν τῆς περιστοιχιζούσης αὐτὰ ἀτμοσφαίρας ἔχει πλειότεραν ἔντασιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ἀναπνευστικὸν σύστημα τῶν ζῶων τούτων εἶνε ὀλιγώτερον τέλειον, ἢ ἀπορρόφησις τοῦ ὀξυγόνου δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ ὀριά τινα λίαν περιορισμένα. Δὲν δύνανται αἱ σαῦραι νὰναπτύξωσιν ἱκανὴν θερμότητα ἐν ἑαυταῖς ὅπως κατασταθῶσιν ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν αἰτίων τῆς ψυχράνεως, ἢ δὲ ἐνέργεια τῶν ζωϊκῶν αὐτῶν λειτουργιῶν εἶνε οὐσιωδῶς ὑποτεταγμένη εἰς τὸ ποσὸν τῆς ἔξωθεν ἐπερχομένης εἰς αὐτάς θερμότητος.

Ὁ Λασεπέδ, ἐν ταῖς περὶ ὄψεων μελέταις του, διηρεύνησε τὰ περὶ τῆς ἐξωτερικῆς θερμότητος καὶ ἐβεβαίωσε τὴν ἐπενέργειαν αὐτῆς.

Οἱ ὄψεις, λέγει, φωλοῦσι τὸν χειμῶνα πλειότερον ἢ ὀλιγώτερον καὶ διαρκέστερον ἢ μὴ, ὅσῳ δριμύτερον καὶ διαρκέστερον ἢ μὴ εἶνε τὸ ψυχρὸς. Μόνον τὰ μικρὰ εἶδη ἀποναρκοῦνται ἐντελῶς, διότι οἱ μεγάλοι ὄψεις ζωῶσιν ἐπὶ τῆς διακεκαυμένης ζώνης, ἔνθα τὸ ψυχρὸς ποτὲ δὲν εἶνε τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ζωϊκὴν κίνησιν μέχρις ἐντελοῦς ἀποναρκώσεως. Ἐξυπνοῦσι δὲ ἀπὸ τοῦ ἐτησίου τῶν ὕπνου εὐθὺς ἅμα γεινώσιν ἐπαισθηταὶ αἱ πρῶται θερμαὶ τῆς ἀνοιξέως ἡμέραι. Ἐκεῖνο δὲ ὅπερ δύναται νὰ φανῇ παράξενον, λέγει ὁ Λασεπέδ, εἶνε ὅτι καὶ οἱ ὄψεις, ὅπως καὶ τὰ λοιπὰ φωλοῦντα ζῶα, εἴτε ὠτόσπον εἴτε μὴ, ἔξυπνοῦσιν ὅτε ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε ἀκόμη ὀλιγώτερον θερμὴ, ἢ ὅτε οὗτοι, περὶ τὸ τέλος τοῦ φθινοπώρου, δὲν ἠδύναντο νὰ τηρήσωσιν τὴν ἐνέργειαν τῶν λειτουργιῶν τῶν.